

5320

3die Advents-Søndag 1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1846-47, fasc. 37,
udgivet februar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 13. december 1846

3die Advents-Søndag 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os i Jesu Navn er Aand og Liv – Troens Ord som maa høres! ja, Himmelske Fader! lad det gode Ord, som Du har talet over os, ved Dine Propheter og til Dine Engle, aldrig falde til Jorden, men opreise vort Hoved og opløfte vort Hjerte til Himlen, ja, lad det gaae i Opfyldelse hos os baade her og hisset! Gjør det ved Din Hellig-Aand i Vorherres Jesu Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Hvad er I udgangne at see? en Prophet? Ja, siger jeg eder, meer end en Prophet, thi det er ham, om hvem der staaer skrevet: see, Jeg sender min Engel for dit Ansigt, som skal bane Vei for dig.

Disse Herrens Ord om hans store Forløber og Herold, Johannes den Døber, blive ikke trætte af hvert Aar at lyde for vore Øren, og vi maae da ikke heller blive trætte af at høre paa dem og af at tale sammen om dem, skiøndt de har intet Nyt at bringe os og vi intet Nyt at sige om dem, thi vi maatte jo ønske at slet ingen Sandhed til Salighed var mere ny for os, men at de var alle ligesom vore Søndags-Evangelier, gamle Venner, som vi kiendte ved det første Glimt, eller dog, saasnart vi hørde deres Røst.

Ja m. V. medens Verden uophørlig higer efter Nyt og finder, som de urene Aander i Ørken, aldrig et Hvilested, da skal det udmærke de Christne, at de forlange intet Nyt heneden, men har nok i den gamle Guds Miskundhed, som er ny over dem hver Morgen, og finde Hvile i alle de gamle Guds Ord,

---

3die Advents-Søndag 1846

hvorover Aanden ogsaa er ny hver Morgen, ligesom Livet og Aandedrættet dagligdags, og ligesom den gamle Soel, der er ny for alle aabne Øine, hvergang den oprinder.

Ja m. V. saaledes kan og skal det være for os med Herrens de gamle Ord til os, fordi de er Aand og Liv, saa vi kan aldrig troende fordybe os i dem, uden at vi føle en ny oplivende Virkning af dem, saa hvad der slumrede, vaagner, hvad der var fordunklet, klarer op, og hvad der var udmattet, vinder Styrke.

Saaledes gik det mig ogsaa nu med Herrens Ord i Dagens Evangelium: hvad er I udgangne at see: en Prophet? ja, siger jeg eder, meer end en Prophet, thi det er ham, om hvem der staaer skrevet: see, jeg sender min Engel for dit Ansigt, som skal bane Vei for dig. Ligesom nemlig disse Ord er mange hundrede Aar gamle paa Jorden, har lydt utallige Gange i Forsamlingen, og været Utallige førend os kiære og velbekiendte, saaledes var den Betragtning mig heller ingeniunde ny, at disse Herrens Ord ikke blot giælder Johannes den Døber, men i større og mindre Grad enhver Evangeliets Tjener, som, oplyst og drevet af den Hellig-Aand, baade forudsiger Herrens Tilkommelse og baner Vei for ham; men at Dette, ligesaa lidt i vore, som i Johannes den Døbers Dage, enten gjør de gamle Propheters Spaadomme eller de gamle Guds Engles Besøg overflødige.

Intet af alt Dette var mig nyt, men det Sidste var dog som et Ansigt, man tvivler om, enten det tilhører en gammel Bekiendt, eller vi kun med Behag stundum har seet det i Forbigaaende,

3die Advents-Søndag 1846

og selv, da jeg overbeviste mig om, at det var netop denne Betragtning, jeg dvælede ved, da jeg sidst talde til Menigheden om Johannes, saa fandt jeg dog ligefuldt, at den trængde høilig til at oplives og klare sig for mig, saa det vilde rimeligviis være ligedan med Menigheden.

See, derfor vil jeg ogsaa i dag dvæle ved Betragtningen især af Guds Engles Gang for Herrens Ansigt, en Betragtning, hvormed vi alle skulde være velbekjendte og fortroelige, men er det dog sædvanlig endnu langt mindre end nogen af de troende Slægter bag os, som det næsten bogstavelig kun er de smaa Børn, der glæde sig ved deres Engle, som altid see den Himmelske Faders Ansigt.

Ja m. V. det er besynderligt: vore Dage, hvor mat og dunkel, om ikke aldeles død og magtesløs, selv de Troendes Forestilling er blevet om Guds Engle-Skare, de Tusende Gange Tusende og titusend Gange Titusende, som altid høre Hans Røst og staae rede til at fare og udrette Hans Bud og kan aldrig tænkes ledige og ørkesløse, og indbilder vi os, det kommer af, at vi har fundet al den Oplysning, Opmuntring, Trøst og Bistand, vi behøve, hos den *Hellig-Aand* alene, saa vi føle ingen aandelig Trang til Englenes Besøg, Ledsagelse og Bistand, og kan i det Høieste, som vore Fædre, dunkelt forestille os dem, som Guds Børns Vogtere paa farlige Veie, indbilder vi os det, da tager vi mærkelig fejl, thi dels er vor Forestilling om den Hellig-Aand og Hans Virkninger neppe klarere og mere levende end vore Tanker om Englene, og dels er det ganske vist, at, tage vi i Sandhed den

3die Advents-Søndag 1846

Hellig-Aand til Læremester og Ledsager, da oplyser Han os snart om at Han er hverken kommet for at drive Guds Engle fra Jorden eller for at gjøre Andet end hvad der er dem for svart: med det evige Livs Ord at skabe, opholde og forklare Vorherres Jesu Christi Liv og Lys i hele hans Menighed, saa der er altid Nok at gjøre for Englene, der, som Herren selv siger, blive ved at fare op og ned over Menneskens Søn, skiøndt han havde Aanden over al Maade, og gjør det Samme over hans Menighed.

Ligesom vi derfor høre om de gamle Saducæer og kan daglig høre af de Nye, at de nægte baade Aand og Engel, saaledes vil vi ogsaa finde at Tankerne om Aand og Engel er omtrent ogsaa lige matte hos de Troende, og det var aabenbar langt snarere mueligt, at vore Forestillinger om Englene som de gamle himmelske Mellembud, kunde være lyslevende, mens Forestillingen om den Helligaand var mat og dunkel, end at vi skulde

være velbekiendte med det ny guddommelige Sendebud fra Faderen i *Jesu* Navn, men dog ubekiendte med Engle-Skaren, der altid følger Ham, saavel som Faderen og Sønnen, og glæder sig ved at bane Vei for Herren og Hans Aand!

Derfor, Christne, lad os godvillig forudsætte, at Alt hvad Tanken om Guds Engle, som gaae for Herrens Ansigt og bane ham Vei, fattes i Liv og Lys og Styrke for altid at være nærværende og glædelig for os, det fattes den kun fordi vi er saameget jordiske og saa lidt himmelske, saa meget kiødelige og saalidt aandelige, at vi ikke føle Trangen til en ret levende Forbindelse mellem Himlen og Jorden og har derfor heller ikke aabent Hjerte og Sind for Troen derpaa og Glæden derover. Lad os det, for at Aanden ogsaa heri kan komme vor Skrøbelighed til Hjælp og sende os den Engel, der tjener os bedst for Herrens Skyld.

3die Advents-Søndag 1846

Uagtet nemlig Herren, ved i Dagens Evangelium at sige om Johannes den Døber: det er ham, om hvem der staaer skrevet, see jeg sender min Engel for dit Ansigt, som skal bane Vei for dig, giver tilkiende, at den Engel, hvormed Folket dengang bedst var tjent, var en saadan skjult *Engel* i en Prophets Skikkelse, saa kunde dog Ingen forstaae hans Ord uden hvem der betragtede Englene, som himmelske Arbeidere paa Jorden.

Og see, det samme giælder i Christenheden, saa vel maae vi slutte af Herrens Ord i Aabenbarings-Bogen, at alle de syv Menigheder engang trænge høit til en Prophet, som er meer end det, som er Engelen, der nærmest gaaer for Herrens Ansigt, vi maae slutte det, siden Herren lader skrive i Bogen til de syv Menigheders Engle, der altsaa skal leve og læse som En af os, men ogsaa dette kan umuelig forstaaes uden af hvem der har de gamle Guds Engle for Øine, og vi kan dristig lægge til, at disse Menigheders Engle blev aldrig født til Verden, naar ikke En af dem, der staaer for Guds Ansigt, udrettede Hans Ærende paa Jorden, ligesom Gabriel, der aabenbares for den gamle *Zacharias* i Templet og sagde til ham: din Hustru Elisabeth skal føde en Søn, Johannes, som skal fyldes med den Hellig-Aand af Modersliv og gaae foran Herrens Ansigt i Elias Aand og Kraft

at omvende Fædrenes Hjerte til Børnene og de Vantro til Retviished, at forberede Herrens Folk.

Derfor, see, mine Venner! naar nu ogsaa vi er blevet, aandelig talt, saa forældede,

3die Advents-Søndag 1846

saa stærblinde paa Sjælens Øine, at vi ikke mere kan see Himmelstigen, hvor Guds Engle stige op og ned, mens Herren staaer paa Toppen, saa vi trænger høit til en Menighedens Engel, der vandrer midt iblandt os, som en Herrens Prophet og baner Herren Vei, da trænge vi derfor ikke mindre til, at Troen oplives paa hvad vi ikke seer, at Hjertet aabnes for den lønlige Virksomhed af Guds hellige Engle, der altid omsvæve os for at neddysse de jordiske og opvække de himmelske Begiæringer i Sjælen, gjerne vil bringe os alle ligesom Hyrderne ved Bethlehem det glædelige Budskab at os er en Frelser født, som et Barn i Krybben, vil gjerne for os alle, som for de fromme Kvinder, Paaskemorgen, vælte Stenen fra Herrens Grav og bevidne hans Opstandelse, vil gjerne, som hos Disiplerne paa Bjerget, trøste vore Hjerter med at den *Jesus*, som fore til Himmels, skal visselig komme igien, ligesom han saaes opfare, vil endelig gjerne lære os alle at sjunge med dem: Ære være Gud i det Høie! Fred paa Jorden og hos Menneske-Slægten Fornøielighed!

Ja m. V. først naar denne Tro igien bliver levende hos os, først da kan en saadan forblummet Engle-Virksomhed, som Johannes den Døbers og Menigheds-Englenes, lykkes og skaffe Herren et forberedt Folk, der opdager ham midt iblandt sig og beder

3die Advents-Søndag 1846

af Hjertet i hans Navn den Himmelske Fader, at Hans Aand maa hvile paa dem og gjøre dem til en ny Skabning i Christo Jesu Vorherre!

Og see m. V. ligesom Engelen Gabriel sagde om Johannes den Døber: han skal omvende Fædrenes Hjerter til Børnene, saaledes læse vi ogsaa hos Propheten *Malachias* om den Elias, som skulde komme: han skal vende Fædrenes Hjerter til Børnene, og Børnene til Fædrene at Jeg ikke skal komme og slaae Jorden med Band, thi dette er netop Folke-Engelen, den gode Folke-Aands Gierning under alle Himmelegne, ligesom hos Israel, at Blodets hemmelige Baand mellem Fædre og Børn fra Slægt til Slægt oplives og befæstes, det er netop den frygtelige Vantro, som ødelægger Menneske-Livet, naar selv denne aandelige Forbindelse mellem dem, der har Slægt og Byrd, Over-Engel og Modersmaal tilfælles, agtes, som ogsaa hos os i de sidste Dage, for Sværmeri og Blændværk.

Sandelig, da er det kun Mundsveir, Alt hvad man kan tale om det ny Baand, der aandelig og hjertelig sammenknytter alle dem, der troe paa Vorherre Jesus Christus til eet Folk, et Guds-Folk, med én Aand, én Sjæl og eet Hjerter; thi hvor Menneske-Naturen er uddød, der er Speilet sønderbrudt hvori den Guddommelige Natur ene kan aabenbare sig for os, som en Skabning i Guds Billede, og der er ikke mere Rum for den Hellig-Aands Gierning, som hos alle Troende vil udrette som hos Vorherre Jesus Christus, forene den guddommelige og menneskelige Natur, saa vi i Sandhed blive Mennesker

3die Advents-Søndag 1846

kun uden Synd og i Sandhed faae guddommelig Kraft og Arveret med den Eenbaarne, Vorherre Jesus Christus.

Derfor m. V. kan Dagens Evangelium aldrig gjøre bedre Indtryk paa os, end naar det som Herrens Ord opliver og befæster Tanken om Engelen, der ikke blot én Gang gik, men altid gaaer for hans Ansigt og baner ham Vei, hvad enten han saa har Skikkelse for vort Øie eller ikke. Vi veed det jo nok, at ogsaa Satan paatager sig Skikkelse af en Lysets Engel, men vi har Pagtens og Troens Ord, hvormed vi kan prøve alle Engle og Aander, om de er fra Gud, vi veed ogsaa, at der er drevet megen Afgudsdyrkelse med Engle, men vi maae ogsaa vide, at alle Guds Engle, som gaae for Herrens Ansigt, sige, som Engelen sagde til Apostelen Johannes i Synet, da han vilde falde ned og tilbede

ham: tag dig i Agt! gør det ikke, jeg er din Medtjener og [vi er] dine Brødre, som har det *Jesu Vidnesbyrd*, tilbeed Gud! og med dette Lys kan vi rolig overlade os til Guds Engles Førelse, som har faaet Befaling om alle Herrens de Smaa, som om Barnet i Bethlehem, at bære dem paa Hænderne saa de ikke skal støde deres Fod paa nogen Steen. Og jo meer vi gjør det, desmeer skal alle vore himmelske Længsler vaagne og desbedre skal vi forberedes til Herrens Samfund og bevares deri, thi, som skrevet staaer: ham tjene og tilbede alle Guds Engle, ligesom vi af hans egen Spaadom veed, de er hans Høstfolk, som naar Tiden kommer, skal skille Klinten fra Hveden, kaste Klinten paa Ilden og indføre Hveden i hans Lade. Gud lade os Alle høre til den, saa vi aabenlyst kan takke Guds Engle for Alt hvad de gjorde i Løn, til vor Bevarelse og vor Beredelse til Indgangen i Vorherres Glæde! Amen! i Vorherres Jesu Navn Amen!